

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПОМИЛОК
УЧНІВ У ПИСЕМНІЙ ТА УСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ**

Напрямок підготовки: 6.020303 Філологія (англійська)»

ОС — бакалавр

Виконавець: Клімова В.Є.

студентка V- курсу групи ФА-5 (з)

(підпис)

Науковий керівник:

канд.пед.наук, доц. Бопко І.З.

(підпис)

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедрою:

док.пед.наук, доц. Теличко Н.В

(підпис)

«__» _____ 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ЛІНГВІСТИЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ.....	6
1.1. Культурологічний підхід до навчання іншомовного спілкування як основа формування соціокультурної компетенції учнів.....	6
1.2. Соціокультурні помилки в системі іншомовних помилок учнів.....	14
Висновки до першого розділу.....	20
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПОДОЛАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПОМИЛОК.....	23
2.1. Компоненти соціокультурної компетенції учнів та методи її формування.....	23
2.2. Засоби та прийоми подолання соціокультурних помилок учнів у процесі вивчення іноземної мови.....	27
Висновки до другого розділу.....	43
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
АНОТАЦІЯ.....	54
SUMMARY.....	56

ВСТУП

Актуальність дослідження. Зміни, що відбуваються в соціальній, економічній і духовній сферах сучасного суспільства, неминуче призводять до зміни орієнтирів у галузі навчання іноземних мов у ЗОШ. У Концепції навчання іноземних мов у 12-річній школі відзначається, що загальноосвітня школа повинна сформувати цілісну систему універсальних знань, умінь і навичок, а також досвід самостійності й особистої відповідальності учнів загальноосвітніх шкіл. Міністерство освіти і науки України рекомендує розвивати в учнів 4 ключові компетенції: мовну, мовленнєву, соціокультурну і загально навчальну. Розвиток цих компетенцій дозволяє учням розуміти ситуацію, досягати певних позитивних результатів в особистій та професійних сферах.

На сучасному етапі соціокультурна компетенція набуває все більшого значення. А відтак в контексті її розуміння зростає потреба у подоланні соціокультурних помилок учнів у писемному та усному іншомовному мовленні та пошук засобів та прийомів для їх усунення. Це і визначило вибір теми дипломної роботи: «Соціокультурні помилки українських учнів в усному і писемному іншомовному мовленні».

Об'єктом дослідження є процес навчання учнів усного і писемного іншомовного мовлення..

Предмет дослідження: соціокультурні помилки українських учнів у писемному та усному іншомовному мовленні.

Мета дослідження полягає у визначенні соціокультурних помилок учнів, засобів і прийомів їх подолання як запоруки формування соціокультурної компетенції.

Відповідно до мети сформульовані завдання дослідження:

- подати науково-теоретичний опис соціокультурних помилок;
- узагальнити причини виникнення соціокультурних помилок учнів у писемному та усному іншомовному мовленні;

- розглянути засоби та прийоми усунення соціокультурних помилок;
- проаналізувати соціокультурну компетенцію як один з компонентів комунікативної компетенції;
- теоретично обґрунтувати необхідність врахування вікових особливостей в процесі формування соціокультурної компетенції;

З метою вирішення зазначених завдань використовувався комплекс методів наукового дослідження:

- теоретичні методи (вивчення і теоретичний аналіз філософської, методичної, психологічної, педагогічної, лінгвістичної літератури; педагогічного досвіду з проблеми дослідження; вивчення нормативних документів з теми дослідження);

- інтерпретаційні методи (аналіз, порівняння, ранжування і шкалювання, узагальнення теоретичних досліджень, практичного досвіду, емпіричного матеріалу);

Під час дослідження широко використовувались електронні джерела, зокрема, матеріали, розміщені в мережі Інтернет на офіційних вебсайтах вітчизняних і зарубіжних закладів освіти. Вивчення таких даних сприяло безпосередньому ознайомленню з реальним станом процесу навчання професійного іншомовного спілкування учнів загальноосвітніх шкіл, дало змогу розглянути зміст чинних навчальних планів і програм з іноземної мови для міжкультурного спілкування, зразки програм і вправ тощо. Це дозволило розв'язати поставлені завдання, всебічно висвітлити різноманітні аспекти змісту культурологічного підходу до навчання іноземної мови.

Теоретичне значення дослідження:

- В термінологічне поле теорії навчання іноземної мови введено поняття «культурологічна помилка», дано його визначення, проведено класифікацію;

- З'ясовано причини виникнення відповідного типу помилок та засоби їх подолання.

Структура роботи зумовлена логікою дослідження та поставленими завданнями і складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і анотації на українській та англійській мовах.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

На сьогодні майже усі погоджуються з тим фактом, що іноземна мова, разом з навчанням спілкуванню та підвищенням рівня загальної професійної культури, має також й значне виховне значення. В сучасних умовах – це готовність сприяти налагодженню міжкультурних зв'язків, представляти країну при міжкультурних інтеракціях, відноситись з повагою до духовних цінностей інших культур. Тобто основна мета навчання іноземній мові може бути досягнута тільки за умови адекватного розвитку соціокультурної компетенції учнів. Мається на увазі те, що при формуванні комунікативної компетенції необхідно виховувати комунікативно активну особу, здатну забезпечити адекватне міжкультурне спілкування, діалог культур.

Соціокультурна компетенція – це знання, уміння використовувати у спілкуванні та пізнанні іншомовні соціокультурні реалії. В свою чергу, соціокультурну компетенцію можна розділити на країнознавчу компетенцію, тобто знання про культуру країни, мова якої вивчається (знання історії, географії, економіки, державного устрою, традицій) та лінгвокраїнознавчу

компетенцію. Остання передбачає володіння учнями особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування.

Формування відповідного рівня соціокультурної компетенції відбувається за наявності сприятливих дидактичних умов. Сприятливими дидактичними умовами є: врахування вікових особливостей учнів; успішна соціалізація та сприятливі соціальні умови; педагогічна майстерність вчителя; стимулювання учнів до вивчення мови; впровадження прийомів активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів; забезпечення учнів методичними матеріалами, що містять необхідну інформацію для комплексного формування соціокультурної компетенції; розвиток пізнавальної діяльності учня.

Форми та методи подолання соціокультурних помилок:

- порівняльний метод, що базується на контрастах і який містить у собі різноманітні дискусії. У класі обговорюються традиції, звичаї країни, мова якої вивчається у порівнянні з рідною культурою;
- метод «критичних випадків», що ставить за мету висвітлити різницю між вербальним та невербальним спілкуванням. Учням пропонується опис ситуації, коли співрозмовники не правильно розуміють одне одного у спілкуванні через різницю у культурі та ментальності;
- метод «короткого викладення культурних аспектів». Розглядається різниця у культурі двох країн, наприклад, різниця між покупцями у Великобританії та Україні.

Окрім наведених методів та форм, існують такі як:

- використання аутентичних пісень на уроках англійської мови
- проведення нетрадиційних уроків під час свят і традицій англомовних країн;
- навчання мовленнєвого етикету та розмовної англійської мови;

- використання таких аутентичних текстів, як меню, оголошення, реклама;
 - рольові ігри;
 - вивчення фразеологізмів;
 - вивчення віршів та прислів'їв;
- використання аутентичного відеоматеріалу.

Відповідно до поставлених завдань у дипломній роботі:

- визначено поняття соціокультурна помилка;
- узагальнено причини виникнення соціокультурних помилок українських учнів у писемному та усному іншомовному мовленні;
- розглянуто засоби та прийоми усунення соціокультурних помилок;
- визначено поняття соціокультурна компетентність;
- проаналізувано соціокультурну компетенцію як один з компонентів комунікативної компетенції;
- визначено критерії та рівні сформованості соціокультурної компетенції учнів загальноосвітньої школи;
- теоретично обґрунтовано необхідність врахування вікових особливостей в процесі формування соціокультурної компетенції;

Дієвим засобом подолання соціокультурних помилок на різних етапах навчання є використання пошуково-творчих завдань. Практично застосування їх стає можливим на етапі вдосконалення набутих знань та практичного їх застосування, коли є напрацювання з певної теми, опрацьований базовий текст, виконані різнопланові завдання, тоді найдоцільнішим буде пошукова робота, порівняння спадщини двох культур, зіставлення з наступною систематизацією.

Застосування країнознавчих соціокультурних завдань з метою подолання соціокультурних помилок можливе на всіх етапах навчання іноземній мові, починаючи із роботи з народними казками, прислів'ями та приказками на початковому етапі і завершуючи виконанням проектів та

написання науково-дослідницьких робіт на лінгвокраїнознавчі теми у старшій школі, за умов врахування вікових, психічних особливостей, інтересів та попередніх знань учнів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>